

Десета ротација Војске
Србије у мултинационалној
операцији MINUSCA

ИЗМЕЂУ ЗЕМЉЕ И НЕБА АФРИКЕ

Српски медицински радници
и други чланови мисије у
протеклих седам година
постали су не само
најважнији стуб здравственог
збрињавања особља
Уједињених нација и
дипломатског кора већ
и значајна институција у
једној од најсиромашнијих
земаља на свету и прави
амбасадори Републике
Србије у средишњем делу
афричког континента

Пише Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Када би неко ко дође у Банги, главни град Централноафричке Републике, питао случајног пролазника где се налази српски камп или српска болница, добио би прецизан одговор. То не чуди јер српски мировњаци не трају у Бангију и Централноафричкој Републици од јуче. Војска Србије учествује у Мировној мисији УН MINUSCA још од 2014. године са два штабна официра, два војна посматрача и 68 припадника Војне болнице нивоа два плус. Српски меди-

цински радници и други чланови мисије су тако, у протеклих седам година, постали не само најважнији стуб здравственог збрињавања особља УН и дипломатског кора већ и значајна институција у једној од најсиромашнијих земаља на свету и прави амбасадори Републике Србије у средишњем делу Африке. Десета ротација контингента Војске Србије, која се средином марта вратила у Србију, имала је две специфичности које је у великој мери издвајају од свих претходних. Прва је што су припадници контингента Војске Србије радили и деловали у условима пандемије ковида 19, друга је везана за чињеницу да је српска Војна болница у Бангију први пут функционисала самостално и самоодрживо.

БУРЕ БАРУТА

У герилски рат хришћана и муслимана у Централноафричкој Републици умешало се и мноштво кланова и самопроглашених вођа појединих подручја, а када се на све то додају и интереси страних фактора, уплетеност суседа у сукоб, свакодневни крвави обрачуни и опште сиромаштво, добија се буре барута у коме је довољна и једна варница да изазове страховиту експлозију. Потпуно је јасно да Централноафричка Република у таквим условима зависи од хуманитарне и економске помоћи развијеног света и од страног миротворног војног присуства. Припадници српског војног контингента свој допринос дају пре свега на задацима здравственог збрињавања, мада треба поменути и пуковника Дамира Слијепчевића који је, обављајући дужност команданта борбене групе „Бамбари”, предводио операцију „Игана сирири”, током које су разоружане банде у граду Нделе. Ту су и штабни официри и војни посматрачи који су своје дужности у мисији MINUSCA обављали веома професионално, а на овим дужностима се први пут налазе и две припаднице Војске Србије.

„Тренутна политичка и безбедносна ситуација у Централноафричкој Републици је још увек ровита и сло-

жена – истиче командант контингента Војске Србије у десетој ротацији капетан бојног брода Љубиша Марковић. – Реизбор председника Туадере на изборима крајем 2020. године поједине наоружане групе искористиле су за извођење оружане побуне и напад на главни град Банги у јануару ове године. После одбијања напада уведено је ванредно стање, које пружа додатна овлашћења снагама безбедности из Централноафричке Републике и њиховим партнерима из Руске Федерације и Руанде. Ми смо и у таквим околностима успешно извршили све задатке и у најбољем могућем светлу представљали Републику Србију у мултинационалном окружењу, а уверен сам да ће и припадници ротације који су нас заменили оправдати указано поверење и додатно унапредити оперативне способности Војне болнице другог нивоа”.

Капетан бојног брода Љубиша Марковић је у Централноафричкој Републици несумњиво обављао изузетно одговорну и комплексну дужност по многим питањима, почев од истовременог обављања послова команданта контингента Републике Србије у мултинационалној операцији MINUSCA, па до организације рада Војне болнице у условима продуженог ангажовања, ковид инфекције, самоодрживости и удаљености од матичне државе више од четири хиљаде километара. „Предвиђено је да у мисији боравимо шест месеци, али због опште ситуације у свету изазване пандемијом ковида 19, није било могуће извршити смену контингента у за то предвиђено време”, каже капетан бојног брода Марковић. „Није нас то пореметило. Само смо са још више елана наставили са збрињавањем хитних пацијената из мисије, што подразумева медицинску евакуацију ваздушним путем и адекватно збрињавање до излечења или до медицинске евакуације до болнице вишег нивоа”.

Овај тим мировњака из Србије чинио је прву ротацију која је од старта функционисала у условима потпуно самоодрживости, што значи да је Република Србија обезбеђивала све

услове за рад војне болнице, почев од уређаја и апарата, преко санитарског материјала и лекова, па до свих елементарних логистичке подршке. „Морам да кажем да је права уметност била обезбедити функционисање и оперативну способност војне болнице у ситуацији када готово да није било авионских летова којима би се могли снабдевати из Републике Србије, док је тржиште у Централноафричкој Републици било лоше снабдевано. Успели смо у томе, а то је превасходно плод професионалног и пожртвованог рада људи из логистике и читавог контингента и колега из Републике Србије”, наглашава капетан бојног брода Марковић. „Не желим никог да издвајам, али подвлачим да је наш контингент доказао да представља вредан ресурс мисије и да смо правовремено и стручно медицински збринули све повређене и оболеле. О резултатима рада најбоље говоре позитивне оцене које су јавно износили специјални представник генералног секретара УН, командант војне компоненте снага у мисији MINUSCA и други релевантни чиниоци у Уједињеним нацијама и Централноафричкој Републици.”

МЕДИЦИНСКА ЕВАКУАЦИЈА

Прву и другу линију здравственог збрињавања припадника УН у Централноафричкој Републици чине три болнице другог нивоа, мада треба знати да српска војна болница у Бангију има неупоредиво више прегледаних и збринутих пацијената од друге две. До ове несразмере долази услед чињенице да ка њој гравитира више од шест хиљада припадника војне, полицијске и цивилне компоненте мултинационалне операције MINUSCA који делују у престоници и околини, док се друге две болнице налазе дубоко у унутрашњости земље. Од команданта војне болнице потпуковника Данила Јоковића сазнајемо да српски медицински радници, по посебним уговорима, збрињавају и припаднике тренинг и саветодавних мисија ЕУ, те људство компанија и агенција које раде за УН, а помоћ се у хитним случајевима пружа и лицима из дипло-

матског кора, централноафричких државних органа, међународних невладиних организација и одреда француске војске у Централноафричкој Републици. Здравствена помоћ се у посебним ситуацијама пружа и локалном становништву, што је у складу са хуманитарним мандатом УН.

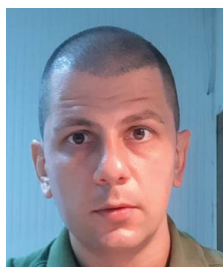
„У протеклих годину дана у српској војној болници обављено је седам хиљада прегледа, извршено осам и по хиљада дијагностичких процедура и лабораторијских анализа и изведено 140 већих и мањих хируршких операција и интервенција, док смо на стационарном лечењу имали 380 пацијената”, истиче потпуковник Данило Јоковић. „Нико није остао без адекватне медицинске помоћи на нашем хируршком, интернистичком, инфектолошком, гинеколошком, стоматолошком, радиолошком или фармацеутском модулу, а сви изазови са којима смо се сусретали мотивисали су нас да будемо фокусиранији и још преданији свом раду. Захваљујући напору припадника ранијих контингента и нашем ангажовању војна болница постала је препознатљива у целој мултинационалној операцији на територији Централноафричке Републике као фактор сигурности на који се увек може рачунати. Посебно смо поносни на све позитивне исходе лечења и сазнања да смо спасили људске животе, поготово припадника УН који су били рањени и повређени у сукобима са побуњеничким фракцијама или оболели од ковида 19.”

Бројке знају да буду сувопарне, рад у окружењу болнице има своје законитости, али активности српских мировњака на терену, поготово при медицинској евакуацији рањених, повређених и оболелих ваздушним и копненим путем, често су налик узбудљивим акционим филмовима. Поменимо, илустрације ради, медицинску евакуацију једног од првих пацијената оболелог од короне из куће у којој је живео, када се локално становништво узнемирило при појави припадника Војске Србије у заштитној опреми и почело да негодује и баца камење. Пацијент је смештен у санитетско вози-

Капетан бојног брода
Љубиша Марковић

О резултатима рада најбоље говоре његове оцене које су јавно износили специјални представник генералног секретара УН, командант војне компоненте снага у мисији MINUSCA и други релевантни чиноци у Уједињеним нацијама и Централноафричкој Републици

Заставник
Бранко Радосављевић

То су људи који многи изражавају мало имају, што су најбољи људи који размишљају само до вечерас, јер је сутра нови дан, нови живот. Сутра је далеко, да би ја доживео преба преживети данас.

Заставник
Владан Миладиновић

Квалификационо телекомуникационо и информатичко обезбеђење је веома важно за функционисање свих елемената мировне мисије

ло и пребачен у болницу без икаквих последица само захваљујући смирености и професионалности српских мировњака. Упечатљива је била и медицинска евакуација тринаестогодишњег дечака тешко повређеног у саобраћајној несрећи, кога је тим српске војне болнице транспортовао до болнице вишег нивоа у Уганди. Не треба заборавити да су се и у самој војној болници одвијале драме, у којима је живот пацијената био на клацкалицу. У памћењу остаје и ситуација када је обављен царски рез код једне припаднице УН, при чему су и сама трудноћа и операција били веома ризични, али и бројне компликоване хируршке интервенције код оболелих и рањених припадника УН.

„Искуства и знања стечена животом и радом у мисији су непроцењива и јединствена због могућности размене мишљења са људима из свих крајева света, различитих култура, образовања, језика, религија, националности, традиција, као и због коришћења најсавременије опреме и средстава у свакодневним активностима”, каже потпуковник Данило Јоковић, који иза себе има учешће у пет мисија УН у Конгу и Централноафричкој Републици. „Свака мисија има неке специфичности, а ову је изразито карактерисао рад у условима пандемије ковида 19, што је наметнуло бројна ограничења и тешкоће у функционисању. Припадници војне болнице стоички су поднели погоршање безбедносних околности у мисији, рестриктивне услове рада и живота, продужен боравак у мисији, забринутост за сопствено здравље и здравље најближих у Србији. Они су успели да се стручношћу, мотивисаношћу и истрајношћу прилагоде свим променама и допринесу да војна болница остане оперативна и ефикасна и правовремено изврши постављене задатке.”

БОРБА ПРОТИВ ВИРУСА

Пандемија ковида 19 преокренула је све у свету, а самим тим значајно утицала на функционисање и повећане активности медицинског особља српске војне болнице у Бангију.

У почетној фази пандемије Централноафричка Република била је практично одсечена од света, што је отежало снабдевање војне болнице санитарним средствима и онемогућило транспортовање тешких пацијената у болнице вишег нивоа. Ситуација се касније у том погледу стабилизувала, тако да је српска војна болница остала прва, али и последња линија одбране од вируса у мисији УН. Није ни чудо што су се припадници мисије УН оболели од вируса корона ослањали искључиво на војну болницу у Бангију, пошто је она, на пример, располагала са 13 респиратора, док је цела Централноафричка Република имала само три.

Једну од најважнијих улога у борби против ковида 19 имао је начелник интерног одељења, стационара и интензивне неге потпуковник др Душан Максимовић, који се са својим људима храбро супроставио пошастима која је преплављивала све континенте на земљи. „Корону су у Централноафричку Републику донели странци, а епидемија се касније раширила и међу локалним становништвом, које и иначе има ниску здравствену културу”, истиче потпуковник др Максимовић.

„На интерном одељењу у протеклих годину дана лечили смо 600 припадника мисије УН, од којих је трећина имала ковид 19. Већина је имала лакши облик болести, али смо имали и пацијенте са тешком упалом плућа и оне који су морали на механичку вентилацију. Први пут се догодило да у Централноафричкој Републици број оболелих чланова мисије од неке болести премаши број оболелих од маларије. Било је пацијената који су имали и маларију и корону. У контингенту Војске Србије су током ангажовања регистрована три случаја ковида 19, који су имали асимптоматску и лакшу клиничку слику. Лечили смо их амбулантно, у изолатору, у нашој бази 'Морава', где су се убрзо и опоравили”.

Потпуковник др Душан Максимовић је у Централноафричкој Републици провео 26 месеци у три различите мисије, тако да је несумњиво добар зналац свих околности рада у мултинационалном окружењу у овој афричкој земљи. По његовим речима, нема дилеме да припадници српског војног санитета стичу велико искуство боравања у Централноафричкој Републици, пошто се тамо срећу са болести-

ма које се у Србији могу само спорадично видети, попут маларије, денга и ласа грознице, тифуса или куге. „Осећај да помажеш једном народу у невољи нема цену” – каже потпуковник Максимовић. Његове речи потврђује и војни службеник Зорана Ђурић, мада, како каже, није нимало лако обављати дужност лекара или медицинског техничара у ратним условима и у земљи у којој постоји на десетине опасних заразних болести и ковид 19. „У Централноафричкој Републици дневне температуре прелазе 40 степени, велика је влажност ваздуха, тако да није једноставно примати пацијенте, неговати их, давати прописану терапију, а истовремено поштовати мере заштите на раду које налажу ношење заштитних рукавица, скафандера, маски, визира, каљача и друге опреме”, подвлачи Зорана. „Током рада у мултинационалној операцији смо, с друге стране, добили прилику да се упознамо са пацијентима из разних земаља, упознамо различите културе и обичаје. Мене су посебно усрећили пацијенти из Бангладеша, који су ми приредили изненађење за рођендан певајући песму и захваљујући се на српском језику”.

Припадници десете ротације контингента Војске Србије у Централноафричкој Републици често су били у ситуацији да на делу доказују не само своју стручност и професионалност већ и инвентивност, способност да у компликованим ситуацијама изнађу нека нова и оригинална решења. Управо се у том сегменту истакла екипа која је успешно инсталирала стационарни рентген апарат, у тренутку када је постало јасно да овлашћена фирма не може да дође у Банги. Референт за телекомуникације и информатику заставник прве класе Владан Миладиновић наводи да су и у области телекомуникационог обезбеђења морале стално да се осмишљавају мере за унапређење комуникација, интернета, сателитске комуникације, додељених сервиса или закупљених услуга мобилне телефоније. „Квалитетно телекомуникационо и информатичко обезбеђење је веома важно за

функционисање свих елемената мировне мисије”, тврди заставник Миладиновић. „Искуства са терена показала су да је неопходна потпуна интеграција контингента Војске Србије у све стандарде које намеће напредна технологија, а коју MINUSCA користи у пуном капацитету. Драго ми је што смо успели и да свим колегама омогућимо добру комуникацију са породицама и пријатељима у Србији путем интернета и сервиса који су били на располагању.”

ПОГЛЕД ДО БОДЉИКАВЕ ЖИЦЕ

Писали смо доста о активностима и основном циљу учешћа припадника контингента Војске Србије у мултинационалној операцији MINUSCA, али утисак је да не треба запоставити ни личну димензију доживљаја Централноафричке Републике, Африке у целини и саме мисије. Овог пута, срећом, имамо и речи колеге новинара, заставника Бранка Радосављевића, који је у мисији обављао послове анестетичара. „Африка није само сафари у Кенији, сплаварење у Уганди, дружење с лавовима у Претори-

ји или крстарење реком Конго, који стварно и јесу фасцинантни... Она је и глад, сиромаштво, ропство, незнање, киша и спарина, наталожене супротности”, каже заставник Радосављевић. „То су људи који много траже јер мало имају, то су напаћени људи који размишљају само до вечерас, јер је сутра нови дан, нови живот. Сутра је далеко, да би га доживео треба преживети данас.”

Након слетања на једини асфалтирани аеродром у Централноафричкој Републици српски мировњаци, сем велике влаге, врућине и прашице, доживе и велики културолошки шок гледајући куће од блата покривене трском, или мајке које на глави носе лаворе са мало хране, а на леђима бебу коју су привезале марамом. Најмање што могу да очекују да ће угледати иза плаво-белог зида, после оронулог моста и реке која је пресушила, јесте застава Републике Србије и њихов будући дом – база „Морава”. Име бази дали су српски војници, мада база не личи на реку, више има облик, али и величину фудбалског игралишта. Болница у којој српски мировњаци раде удаљена је само двеста метара, али се и тај кратак пут због безбедности пролази са панцирима, прслуцима и шлемовима. Немири и пушкарања су чести, тако да је сваки излазак из касарне ризик, али наши медицинари скоро свакодневно одлазе на критична места по рањене, погинуле и оболеле припаднике УН, док се хеликоптерима и конвојима крећу по држави која је већа од две Француске и Србије.

После обављених дужности у болници дежурни лекари и медицински техничари остају на својим радним местима, док се остали мировњаци враћају у базу. А онда мисли одлутају. „Како дан измиче све сам мање присутан”, пише заставник Бранко Радосављевић. „Мисли иду далеко, 4.348 километара далеко одавде. Мислима сам тамо где је моје село, тамо где ми је кућа, а прашина не дозвољава поглед даље од бодљикаве жице. Смрква се и мирно је, али ипак свако од нас тражи мир у својој соби. Храбрио сам

ХУМАНИТАРНА АКЦИЈА

Меморандум о разумевању, потписан између Републике Србије и УН, прецизира да контингент Војске Србије нема у опису својих дужности задатке цивилно-војне сарадње, али Срби не би били Срби када не би помогли онима којима је помоћ потребна. Учесници мировне мисије из Републике Србије су тако средином фебруара ове године организовали хуманитарну акцију, прикупили храну, слаткише, школски прибор, средства за хигијену, пешкире, јастуке и ћебад и донирали средства сиротишту „Мајка Тереза” у Бангију, које осим о малој деци и адолесцентима брине и о старим, болесним и изнемоглим лицима. Највише осмеха на лицима малишана измамили су голови за мали фудбал и клацкалица, које су српски мировњаци сами направили. Штићеници сиротишта су припадницима контингента Војске Србије приредили занимљив културно-уметнички програм, а дружење је настављено у топлој атмосфери, уз игру и смех. Домаћини су се захвалили припадницима Војске Србије на донацији, пожелели им добро здравље и безбедан повратак својим кућама, уз обећање да ће их помињати у својим молитвама.

Њерку, има три године, да ћу се вратити до краја октобра, до њеног рођендана. ’Да, тата, али то је за сто година’, рекла је. Предстоји дуга ноћ. Киша и манго опет по крову падају. Већина није спавала.”

Већина припадника српског контингента у Централноафричкој Републици се и поред неспавања и свих још тежих искушења веже за ту државу. Нешто их привлачи у начину живота људи у тој земљи, који, како неко рече, живе у ритму дубњева, живе кратко због заразних болести и ратова, а мириси црне Африке, црвена прашина, сушна и кишна сезона, дунгле, памте се до краја живота. Памти и сваки припадник мисије да је део свог живота посветио племенитим циљевима и доприносу изградње мира у једном егзотичном и опасном делу земаљске кугле.!

ПРЕДСЕДНИК ДРЖАВЕ ЛЕЧИ СЕ КОД СРПСКИХ ЛЕКАРА

Интерниста кардиолог из нишке Војне болнице потпуковник др Душан Максимовић лечио је команданта војних снага MINUSCA генерал-потпуковника Данијела Сидики Траореа. Генерал је био задовољан лечењем и предложио да потпуковник др Максимовић лечи и председника Централноафричке Републике Фаустина Туадеру, што се и догодило. Потпуковник др Максимовић је више пута прегледао председника, прописивао терапију и контролисао његово здравствено стање. Вероватно је и то био један од разлога да су високи званичници Централноафричке Републике, укључујући председника и премијера, на различитим сусретима на високом нивоу исказали велико поштовање према Републици Србији и српској војној болници у Бангију.